

ZAWIADOMIENIE KOMISJI**Wytyczne w sprawie stosowania jako paszy żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi**

(2018/C 133/02)

ROZDZIAŁ 1

WPROWADZENIE**1.1. Kontekst, cel i zakres**

Komisja ustanowiła plan działania mający na celu ograniczenie marnowania żywności jako integralną część komunikatu w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym ⁽¹⁾. Jedną z inicjatyw obejmuje, wyłączając konkurencję z zaopatrzeniem banków żywności ⁽²⁾, waloryzację składników odżywczych żywności ⁽³⁾, która z powodów handlowych lub z powodu problemów powstałych podczas produkcji lub pewnych wad nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, poprzez bezpieczne stosowanie jej w żywieniu zwierząt, bez uszczerbku dla zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego. W związku z tym stosowanie takiej żywności jako paszy pozwala uniknąć kompostowania tych materiałów, przekształcania ich w biogaz lub utylizacji przez spalanie lub składowanie. Rozróżnienie między żywnością, produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego, paszami i odpadami ma oczywiste konsekwencje w odniesieniu do ram prawnych regulujących różne rodzaje określonych produktów.

W czwartym kwartale 2016 r. przeprowadzono konsultacje z zainteresowanymi stronami w ramach Unijnej Platformy ds. Strat i Marnotrawienia Żywności ⁽⁴⁾, aby określić problematyczne kwestie związane z tą inicjatywą. Podmioty te stwierdziły istnienie następujących znaczących lub nieproporcjonalnych obciążeń mogących utrudniać, a nawet uniemożliwiać im dostarczanie żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, w celu wykorzystania jej jako paszy:

- kwestie wpływające na możliwość zapewnienia zgodności wykorzystywania do użytku paszowego żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, z prawodawstwem dotyczącym pasz, tj. wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa pasz: stosowanie procedur opartych na zasadach analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP), specjalnego etykietowania, przechowywania w wydzielonych miejscach i transportu żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi,
- podwójna rejestracja zakładu jako przedsiębiorstw produkujących żywność i pasze prowadząca do objęcia danych zakładów dodatkową kontrolą przez kilka różnych organów kontrolnych (ds. żywności, produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, paszy, odpadów),
- istniejący w szeregu państw członkowskich obowiązek uczestnictwa w prywatnych systemach certyfikacji dobrej praktyki wytwarzania w celu dostarczania paszy na potrzeby przemysłu paszowego, mimo że takie systemy są *de iure* dobrowolne,
- brak harmonizacji wymogów dotyczących rejestracji podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze w państwach członkowskich; niektóre z nich wymagają rejestracji jako podmiot działający na rynku pasz wyłącznie w przypadku, gdy żywność niepochodząca od zwierząt, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, jest dostarczana jako pasza bezpośrednio do rolników, natomiast inne wymagają, aby jako podmioty działające na rynku pasz rejestrowały się wszystkie podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze i dostarczające żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, do wykorzystania jako paszę.

Wytyczne te mają na celu wyjaśnienie tych kwestii w istniejących ramach prawnych. W związku z tym nie tworzą one żadnych nowych przepisów prawnych ani też nie obejmują w sposób wyczerpujący wszystkich przepisów w tym obszarze. Należy również zauważyć, że pozostają one bez uszczerbku dla interpretacji prawa Unii dokonywanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

⁽¹⁾ Zamknięcie obiegu – plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym, COM(2015) 614 final, 2.12.2015.

⁽²⁾ W celu zapoznania się z wytycznymi UE w sprawie darowizn żywności zob.: http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm.

⁽³⁾ Zgodnie z art. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1) określenia „żywność” i „środki spożywcze” mogą być stosowane zamiennie (nie dotyczy to wersji językowych, które zastosowały jedno określenie).

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

Celem niniejszych wytycznych jest ułatwienie stosowania jako paszy niektórych środków spożywczych, które nie są już przeznaczone do spożycia przez ludzi, zawierających produkty pochodzenia zwierzęcego lub nie. Niniejsze wytyczne powinny pomagać właściwym organom na szczeblu krajowym i lokalnym oraz podmiotom działającym w łańcuchu żywnościowym w stosowaniu odpowiednich przepisów Unii. Cel ten należy osiągnąć poprzez:

- wyjaśnienie obowiązujących przepisów w zależności od klasyfikacji danego produktu,
- zwiększenie jasności prawa, oraz
- przedstawienie przykładów najlepszych praktyk, które są zgodne z obowiązującymi ramami prawnymi Unii, a jednocześnie zapobiegają niepotrzebnym obciążeniom administracyjnym.

Zakres niniejszych wytycznych obejmuje:

- produkty związane z procesem produkcji żywności (dostarczane przez producentów żywności), oraz
- żywność, która została wprowadzona do obrotu, zapakowana lub luzem (dostarczana przez hurtowników i detalicznych sprzedawców żywności).

Niniejsze wytyczne nie odnoszą się do stosowania jako paszy:

- dodatków do żywności, enzymów spożywczych i środków aromatyzujących, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1331/2008 ⁽¹⁾,
- suplementów żywnościowych, o których mowa w dyrektywie 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾, oraz
- odpadów gastronomicznych ⁽³⁾.

1.2. Definicje zawarte w przepisach prawa

Ogólne zasady wprowadzania żywności do łańcucha pasz określono w rozporządzeniach: (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾, (WE) nr 183/2005 ⁽⁵⁾ i (WE) nr 767/2009 ⁽⁶⁾, a zasady dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 ⁽⁷⁾ (zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego”).

Do celów niniejszego zawiadomienia „żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi” oznacza żywność, która została wyprodukowana do spożycia przez ludzi w pełnej zgodności z unijnym prawem żywnościowym, ale nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi.

W art. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 żywność zdefiniowano jako „jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi lub, których spożycia przez ludzi można się spodziewać”.

W art. 3 pkt 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 przedsiębiorstwo spożywcze zdefiniowano jako „przedsiębiorstwo publiczne lub prywatne, typu non-profit lub nie, prowadzące jakąkolwiek działalność związaną z jakimkolwiek etapem produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności”.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1331/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. ustanawiające jednolitą procedurę wydawania zezwoleń na stosowanie dodatków do żywności, enzymów spożywczych i środków aromatyzujących (Dz.U. L 354 z 31.12.2008, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2002/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 czerwca 2002 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do suplementów żywnościowych (Dz.U. L 183 z 12.7.2002, s. 51).

⁽³⁾ Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 142/2011 (Dz.U. L 54 z 26.2.2011, s. 1) „odpady gastronomiczne” oznaczają wszystkie odpady żywnościowe, w tym zużyty olej kuchenny pochodzący z restauracji, obiektów gastronomicznych i kuchni, łącznie z kuchniami zbiorowymi i domowymi.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie (WE) nr 183/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 stycznia 2005 r. ustanawiające wymagania dotyczące higieny pasz (Dz.U. L 35 z 8.2.2005, s. 1).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 767/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wprowadzania na rynek i stosowania pasz, zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady i uchylające dyrektywę Rady 79/373/EWG, dyrektywę Komisji 80/511/EWG, dyrektywę Rady 82/471/EWG, 83/228/EWG, 93/74/EWG, 93/113/WE i 96/25/WE oraz decyzję Komisji 2004/217/WE (Dz.U. L 229 z 1.9.2009, s. 1).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz.U. L 300 z 14.11.2009, s. 1).

W art. 3 pkt 3 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze zdefiniowano jako „osoby fizyczne lub prawne odpowiedzialne za spełnienie wymogów prawa żywnościowego w przedsiębiorstwie spożywczym pozostającym pod ich kontrolą”.

W art. 3 pkt 4 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 paszę zdefiniowano jako „substancje lub produkty, w tym dodatki, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do karmienia zwierząt”.

W art. 3 pkt 5 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 przedsiębiorstwo paszowe zdefiniowano jako „przedsiębiorstwo publiczne lub prywatne, typu non-profit lub nie, prowadzące jakąkolwiek działalność związaną z produkcją, wytwarzaniem, przetwarzaniem, przechowywaniem, transportem lub dystrybucją pasz, w tym producentów produkujących, przetwarzających lub przechowujących pasze w celu żywienia zwierząt będących w jego posiadaniu”.

W art. 3 pkt 6 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 podmiot działający na rynku pasz zdefiniowano jako „osoby fizyczne lub prawne odpowiedzialne za spełnienie wymogów prawa żywnościowego w przedsiębiorstwie paszowym pozostającym pod ich kontrolą”.

W art. 3 lit. d) rozporządzenia (WE) nr 183/2005 zakład zdefiniowano jako „dowolną jednostkę przedsiębiorstwa paszowego”, a w art. 2 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ jako „każdą jednostkę przedsiębiorstwa spożywczego”.

W art. 3 pkt 13 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego przedsiębiorstwo (lub zakład) zdefiniowano jako „każde miejsce, w którym prowadzone są czynności związane z produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego lub produktami pochodnymi, inne niż statki rybackie”.

W art. 3 pkt 7 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 handel detaliczny zdefiniowano jako „obsługę i/lub przetwarzanie żywności i jej przechowywanie w punkcie sprzedaży lub w punkcie dostaw dla konsumenta finalnego; określenie to obejmuje terminale dystrybucyjne, działalność cateringową, stołówki zakładowe, catering instytucjonalny, restauracje i podobne działania związane z usługami żywnościowymi, sklepy, centra dystrybucji w supermarketach i hurtownie”.

Wprowadzenie na rynek (lub wprowadzanie do obrotu) zdefiniowano:

- a) w art. 3 pkt 8 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 jako „posiadanie żywności lub pasz w celu sprzedaży, z uwzględnieniem oferowania do sprzedaży lub innej formy dysponowania, bezpłatnego lub nie oraz sprzedaży, dystrybucji i inne formy dysponowania”; oraz
- b) w art. 3 pkt 14 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego jako „każde działanie, którego celem jest sprzedaż produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub produktów pochodnych osobie trzeciej we Wspólnocie lub jakakolwiek inna forma dostawy, odpłatna lub nie, na rzecz osoby trzeciej lub przechowywanie w celu dostarczenia osobie trzeciej”.

W art. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego zdefiniowano jako „całe zwierzęta martwe lub ich części, produkty pochodzenia zwierzęcego lub inne produkty otrzymane ze zwierząt nieprzeznaczone do spożycia przez ludzi, w tym komórki jajowe, zarodki i nasienie”.

W art. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego produkty pochodne zdefiniowano jako „produkty otrzymane w wyniku przynajmniej jednej obróbki, przekształcenia lub etapu przetwarzania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego”.

W części A pkt 3 załącznika do rozporządzenia Komisji (UE) nr 68/2013 ⁽²⁾ „wycofane środki spożywcze” zdefiniowano jako „środki spożywcze inne niż odpady gastronomiczne, które zostały wyprodukowane zgodnie z unijnym prawem żywnościowym z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi, ale które nie są już przeznaczone do spożycia przez ludzi ze względów praktycznych lub logistycznych albo z powodu problemów spowodowanych błędami podczas wytwarzania, pakowania, lub innymi, i które nie stwarzają żadnego ryzyka dla zdrowia w przypadku stosowania jako pasza”.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz.U. L 139 z 30.4.2004, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 68/2013 z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie katalogu materiałów paszowych (Dz.U. L 29 z 30.1.2013, s. 1).

W art. 3 ust. 2 lit. g) rozporządzenia (WE) nr 767/2009 „materiały paszowe” zdefiniowano jako „produkty pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, których zasadniczym celem jest zaspokajanie potrzeb żywieniowych zwierząt, w stanie naturalnym, świeże lub konserwowane, oraz produkty pozyskane z ich przetwórstwa przemysłowego, a także substancje organiczne i nieorganiczne zawierające dodatki paszowe lub ich niezawierające, przeznaczone do doustnego karmienia zwierząt jako takie albo po przetworzeniu, albo stosowane do przygotowywania mieszanek paszowych lub jako nośniki w premiksach”.

W dyrektywie ramowej w sprawie odpadów Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE⁽¹⁾ (dyrektywa ramowa w sprawie odpadów) odpady są określone jako „każda substancja lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć, lub do których pozbycia został zobowiązany”. Wyjaśnienia w odniesieniu do kluczowego wyrażenia „pozbywać się”:

- pozbywanie się obejmuje zarówno odzysk, jak i unieszkodliwianie odpadów. Nie oznacza to jednak, że jakkolwiek substancja poddana procesowi odzysku/unieszkodliwienia stanowi odpad,
- pozbywanie się może obejmować dowolną substancję o dodatniej, neutralnej lub ujemnej wartości handlowej,
- pozbywanie się może być wymagane prawnie, celowo postanowione przez posiadacza lub niezamierzone,
- miejsce magazynowania materiału nie określa jego klasyfikacji jako odpadu.

W dyrektywie ramowej w sprawie odpadów „odzysk” zdefiniowano jako jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu, poprzez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym wypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub w szerszej gospodarce.

1.3. Klasyfikacja żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi

Środki spożywcze, które nie są już przeznaczone do spożycia przez ludzi

- a) produkty nieskładające się z produktów pochodzenia zwierzęcego, niezawierające ich i niezanieczyszczone nimi; te produkty nie pochodzą od zwierząt mogą:
  - (i) bezpośrednio stać się paszą w ramach definicji i w zakresie rozporządzenia (WE) nr 178/2002, jeżeli są produktami ubocznymi powstającymi w procesie produkcji żywności; lub
  - (ii) stać się odpadami w ramach definicji i w zakresie dyrektywy ramowej w sprawie odpadów (zanim staną się paszami), jeżeli są produktami końcowymi;
- b) produkty składające się z produktów pochodzenia zwierzęcego, zawierające je lub zanieczyszczone nimi; te produkty pochodzenia zwierzęcego stają się produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego w ramach definicji i w zakresie rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (zanim staną się paszami).

Wycofanie produktu z łańcucha dostaw żywności i zapewnienie, aby nie był on już przeznaczony do spożycia przez ludzi, może być albo wymagane przez prawo (np. łatwo psującą się żywność, która nie może być wprowadzana na rynek Unii po upływie jej terminu przydatności do spożycia, ponieważ nie jest bezpieczna do spożycia przez ludzi), albo zależeć od decyzji odpowiedzialnego podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze. Decyzja o usunięciu produktu z łańcucha dostaw żywności przeznaczonej do spożycia przez ludzi jest nieodwracalna.

Jeśli żywność składa się z produktów pochodzenia zwierzęcego, zawiera je lub jest nimi zanieczyszczona, podlega bezpośrednio zasadom określonym w rozporządzeniu w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego. W związku z tym żywność pochodzenia zwierzęcego, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, staje się najpierw produktem ubocznym pochodzenia zwierzęcego i z zastrzeżeniem przepisów rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i rozporządzenia w sprawie pasażowalnych encefalopatii gąbczastych (rozporządzenie (WE) nr 999/2001⁽²⁾) może stać się paszą; kwestię tę omówiono w rozdziale 4 niniejszego zawiadomienia.

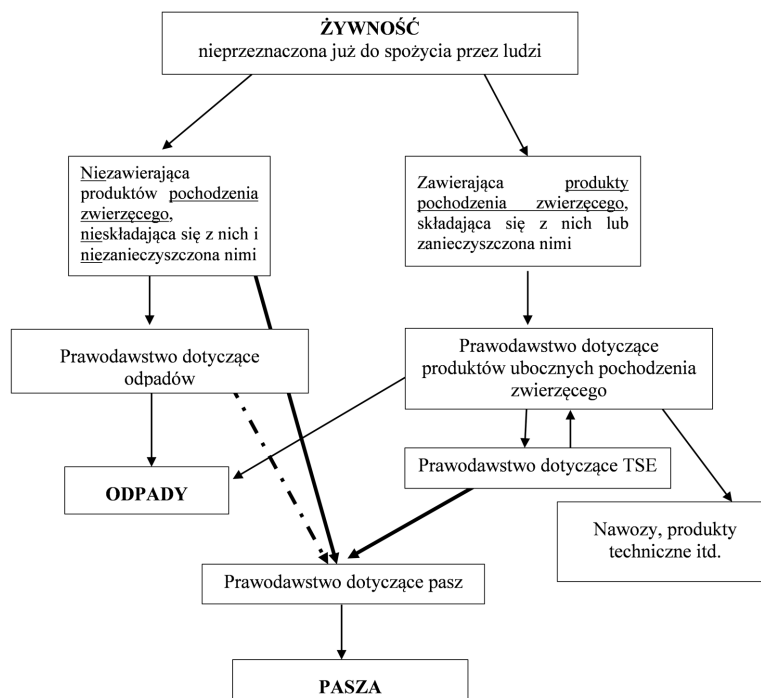
⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych gąbczastych encefalopatii (Dz.U. L 147 z 31.5.2001, s. 1).

Jeżeli etykietowanie określonej partii produktu zawiera oświadczenie, zgodnie z którym nie jest on do użytku paszowego, podmiot działający na dalszym etapie łańcucha żywnościowego nie może później zmienić tego oświadczenia. Produkty te nie mogą zostać wprowadzone do łańcucha pasz na późniejszym etapie (załącznik II do rozporządzenia (WE) nr 183/2005).

Rysunek

Schemat blokowy przedstawiający etapy od żywności do paszy

Legenda: - · - · - · →: Warunki specjalne

ROZDZIAŁ 2

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 15 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 zakazuje wprowadzania na rynek i podawania zwierzętom hodowlanym paszy, która jest niebezpieczna. Art. 4 rozporządzenia (WE) nr 767/2009 rozszerza tę zasadę na wszystkie zwierzęta.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 podstawowym obowiązkiem podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze i podmiotów działających na rynku pasz jest zapewnienie na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji w przedsiębiorstwach będących pod ich kontrolą, zgodności tej żywności lub pasz z wymogami prawa żywnościowego właściwymi dla ich działalności i kontrolowanie przestrzegania tych wymogów.

Ustalenie faktów i okoliczności, które mogą sprawić, że dany podmiot będzie podlegał karze na mocy prawa karnego lub odpowiedzialności cywilnej, jest sprawą zależną od struktury różnych krajowych porządków prawnych. Dodatkowe informacje dotyczące znaczenia i wpływu art. 17 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 w związku z przypisaniem odpowiedzialności w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych można znaleźć w wytycznych w zakresie wdrażania ogólnego prawa żywnościowego ⁽¹⁾.

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze i podmioty działające na rynku pasz powinny móc zidentyfikować każdą osobę, która dostarczyła im środek spożywczy, paszę, zwierzę hodowlane lub substancję przeznaczoną do dodania do żywności lub pasz, bądź którą można do nich dodać. Ta zasada możliwości śledzenia zapewnia integralność całego łańcucha żywnościowego.

⁽¹⁾ Wytyczne w sprawie wdrażania art. 11, 12, 14, 17, 18, 19 i 20 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 ustanawiającego ogólne zasady i wymogi z zakresu prawa żywnościowego (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/gfl_req_implementation-guidance_pl.pdf, s. 12).

ROZDZIAŁ 3

ŻYWNOŚĆ NIEZAWIERAJĄCA PRODUKTÓW POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO, KTÓRA NIE JEST JUŻ PRZEZNACZONA DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI**3.1. Żywność nieskładająca się z produktów pochodzenia zwierzęcego, niezawierająca ich i niezanieczyszczona nimi i prawodawstwo dotyczące odpadów**

Jeżeli produkty pochodzące z produkcji żywności i żywność nie składają się z produktów pochodzenia zwierzęcego, nie zawierają ich i nie są nimi zanieczyszczone oraz nie są już przeznaczone do spożycia przez ludzi, tj. stanowią żywność wyrzuconą, mogą stać się one odpadami lub zostać wykorzystane jako pasza. Należy rozróżnić cztery przypadki, jak określono poniżej w lit. a) i b):

a) Produkty powstałe w procesie produkcji żywności, inne niż produkty końcowe

Liczne sektory przemysłu spożywczego wytwarzają w procesie produkcyjnym produkty uboczne, które można wykorzystać jako paszę, np.:

w wyniku rozdrabniania nasion słonecznika otrzymuje się makuch z nasion słonecznika;

w wyniku mielenia otrzymuje się kielki pszeniczne;

w produkcji cukru otrzymuje się melasę buraczaną;

w produkcji skrobi otrzymuje się makuch z hydrolizatów skrobi;

w produkcji piekarniczej i cukierniczej niezawierającej produktów pochodzenia zwierzęcego otrzymuje się produkty uboczne przemysłu piekarniczego i zakładów wytwarzających makarony.

Te produkty uboczne przemysłu spożywczego nie mają terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, o których mowa w pkt 5.1, stosuje się natomiast podejście dotyczące „materiałów, które upadły na podłogę w zakładach spożywczych”, o których mowa w pkt 5.2. Produkty uboczne nie są uważane za odpady, jeżeli spełniają łączne kryteria określone w art. 5 dyrektywy ramowej w sprawie odpadów⁽¹⁾. Ciężar udowodnienia właściwemu organowi, że w odniesieniu do określonego produktu spełnione zostały kryteria klasyfikacji produktów niebędących odpadami, spoczywa na danym podmiocie prowadzącym przedsiębiorstwo spożywcze.

Niektóre krajowe organy odpowiedzialne za odpady wymagają od przemysłu spożywczego specjalnego certyfikatu zawierającego szczegółowe uzasadnienie, że określony produkt, który dostarczają do użytku paszowego, spełnia kryteria określone w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów dotyczące klasyfikacji produktów niebędących odpadami. Certyfikat ten można uznać za zbędny, ponieważ zakład przedsiębiorstwa spożywczego, np. browar, z którego drożdże są wysyłane jako materiał paszowy, musi być zarejestrowany jako zakład produkujący pasze i dlatego podlega pełnej kontroli władz paszowych;

b) Końcowe produkty spożywcze na poziomie produkcji żywności oraz na poziomie hurtowym lub detalicznym

Podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze może zdecydować, że końcowe produkty spożywcze na poziomie produkcji żywności (np. cukier, olej słonecznikowy, połamane lub zniekształcone herbatniki) oraz żywność, które zostały wprowadzone do obrotu i osiągnęły poziom hurtowy i detaliczny (np. pieczywo w piekarniach lub supermarketach), nie powinny być już przeznaczone do spożycia przez ludzi, lecz do użytku paszowego. Takie produkty nie spełniają kryteriów produktów ubocznych zawartych w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów, nawet jeśli są przeznaczone do użytku paszowego. W związku z tym w odniesieniu do takiej żywności władze wielu państw członkowskich stosują ściśle wymogi dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, a decyzję podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze o usunięciu takiej żywności z łańcucha żywnościowego rozpatrują w kategorii pozbycia się żywności. Dobrym przykładem tej praktyki jest fakt, że kierowcy samochodów ciężarowych przewożących żywność niepochodzącą od zwierząt,

⁽¹⁾ Kryteria produktów ubocznych dotyczące produktów, których nie należy uznawać za odpady (nota wyjaśniająca w załączniku do niniejszego zawiadomienia):

- produkcja jako integralna część procesu produkcyjnego,
- możliwość bezpośredniego użycia bez dalszego przetwarzania innego niż normalna praktyka przemysłowa,
- dalsze wykorzystanie jako pasza dla zwierząt jest pewne: nie jest to tylko możliwość, ale gwarantuje się, że materiał będzie używany zgodnie z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa pasz,
- dalsze wykorzystywanie jest zgodne z prawem, tzn. dana substancja lub przedmiot spełniają wszelkie istotne wymagania dla określonego zastosowania w zakresie produktu, ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego.

która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, ale przeznaczona do wprowadzenia do łańcucha paszowego (na przykład paczkowane herbatniki przekraczające granice między państwami członkowskimi), mogą zostać ukarani grzywną za nieprzestrzeganie wymogów dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, ponieważ przyjmujące państwo członkowskie uważa daną przesyłkę za odpady.

Wymóg zapewnienia zgodności przepisami Unii dotyczącymi odpadów zanim żywność nie pochodząca od zwierząt będzie mogła stać się paszą stanowi istotne obciążenie dla podmiotów, które rozważają dostarczenie tej żywności do łańcucha paszowego. Wymóg ten może stanowić przeszkodę w swobodnym przepływie takich produktów na rynku wewnętrznym, ponieważ niektóre państwa członkowskie wymagają stosowania zasad transportu opartych na przepisach Unii dotyczących odpadów, podczas gdy inne stosują prawo żywnościowe. Obecnie trwa przegląd dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, a wniosek Komisji⁽¹⁾ przewiduje wyłączenie z jej zakresu materiałów nie pochodzących od zwierząt przeznaczonych na paszę.

Podejścia dotyczące terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, o których mowa w pkt 5.1, oraz dotyczące „materiałów, które upadły na podłogę w zakładach spożywczych”, o których mowa w pkt 5.2, mają zastosowanie do produktów końcowych, o których mowa w niniejszym punkcie.

Streszczenie punktu

1. *Produkty uboczne przemysłu spożywczego nie pochodzące od zwierząt, o których mowa w lit. a) niniejszego punktu, nie powinny być automatycznie uznawane za odpady i mogą podlegać bezpośrednio prawodawstwu dotyczącemu pasz.*
2. *Udowodnienie, że produkt uboczny nie pochodzący od zwierząt, o którym mowa w lit. a) niniejszego punktu, nie jest odpadem, leży w gestii podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze wprowadzających taki produkt na rynek jako paszę. Ogólny wymóg dotyczący posiadania certyfikatu świadczącego, że dany produkt nie jest odpadem, powinien jednak być zbędny, biorąc pod uwagę fakt, że podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze, które wprowadzają takie produkty uboczne na rynek jako pasze, są również rejestrowane jako podmioty działające na rynku pasz.*
3. *Z zastrzeżeniem przyszłego wyłączenia materiałów nie pochodzących od zwierząt przeznaczonych na paszę z zakresu dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, dozwolone będzie bezpośrednie wykorzystanie jako paszy końcowych produktów spożywczych, o których mowa w lit. b) niniejszego punktu, bez uprzedniego podlegania prawodawstwu dotyczącemu odpadów.*
4. *Do czasu przyjęcia i wdrożenia zmienionej dyrektywy ramowej w sprawie odpadów końcowe produkty spożywcze nieprzeznaczone już do spożycia przez ludzi, o których to produktach mowa w lit. b) niniejszego punktu, mogą podlegać przepisom Unii i przepisom krajowym dotyczącym odpadów, zanim zostaną wykorzystane jako pasza.*

3.2. Wymogi dla podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze dostarczających żywność nie pochodzącą od zwierząt do łańcucha paszowego

Zakłady działające w łańcuchu żywnościowym⁽²⁾ zajmujące się produkcją, dystrybucją oraz sprzedażą hurtową i detaliczną żywności nie pochodzącej od zwierząt muszą być zarejestrowane lub zatwierdzone zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 852/2004 w sprawie higieny środków spożywczych⁽³⁾. Pełny wykaz zatwierdzonych unijnych zakładów spożywczych w różnych państwach członkowskich można znaleźć pod adresem:

http://ec.europa.eu/food/safety/biosafety/food_hygiene/eu_food_establishments_en.

Wykazy zakładów żywnościowych, które nie wymagają zatwierdzenia, a jedynie rejestracji, są w całości zarządzane przez właściwe organy w państwach członkowskich.

3.2.1. Wymogi dla podmiotów dostarczających produkty jako paszę lub odpady do odzysku

Zasadniczo podmiot może dostarczać żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, jako:

— paszę (produkty uboczne, o których mowa w pkt 3.1 lit. a), a po przyjęciu i wdrożeniu zmienionej dyrektywy ramowej w sprawie odpadów również produkty, o których mowa w pkt 3.1 lit. b)),

⁽¹⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0595>

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 stanowi, że sektor pasz jest integralną częścią łańcucha żywnościowego.

⁽³⁾ Zgodnie z art. 6 rozporządzenia (WE) nr 852/2004 każdy zakład podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze musi być zarejestrowany we właściwym organie. Celem rejestracji jest umożliwienie właściwym organom w państwach członkowskich uzyskania informacji o tym, gdzie zakłady są zlokalizowane i jakie prowadzą działania, tak aby w razie potrzeby umożliwić przeprowadzenie kontroli urzędowych.

— odpady do odzysku (produkty końcowe, o których mowa w pkt 3.1 lit. b)).

a) Produkty dostarczane jako pasza

Rozporządzenie (WE) nr 183/2005 określa zakres podmiotów działających na rynku pasz, które podlegają rejestracji zgodnie z art. 9 tego rozporządzenia. Podmiot działający na rynku pasz musi zapewnić przestrzeganie wszystkich odpowiednich przepisów prawodawstwa dotyczącego pasz, takich jak zasady dotyczące higieny pasz, limity pozostałości substancji zanieczyszczających lub przepisy dotyczące etykietowania. Podmioty działające na rynku pasz, które nie są objęte art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 183/2005 (podmioty prowadzące produkcję pierwotną), muszą stosować załącznik II do tego rozporządzenia, w tym ustanawiać plan HACCP. Zasadniczo ⁽¹⁾ podmiot wprowadzający paszę do obrotu musi być zarejestrowany jako podmiot działający na rynku pasz.

Podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze wprowadzające produkty uboczne powstające w procesie produkcji żywności, o których mowa w pkt 3.1. lit. a), na rynek unijny, kwalifikują się jako podmiot działający na rynku pasz i muszą zapewnić zgodność z wymogami prawodawstwa dotyczącego pasz, w tym z wymogiem rejestracji danego podmiotu jako podmiot działający na rynku pasz.

b) Produkty dostarczane jako odpady do odzysku

Końcowe produkty spożywcze nie pochodzące od zwierząt, które nie są już przeznaczone do spożycia przez ludzi, o których to produktach mowa w pkt 3.1 lit. b), do czasu przyjęcia i wdrożenia zmienionej dyrektywy ramowej w sprawie odpadów mogą mieć status „odpadów do odzysku”. W związku z tym podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze musiałby przestrzegać krajowych przepisów dotyczących dostaw tych produktów do łańcucha paszowego. Gdy żywność nie pochodząca od zwierząt przeznaczona do wykorzystania jako pasza zostanie wyłączona z zakresu unijnych i krajowych przepisów dotyczących odpadów, może ona zostać bezpośrednio wprowadzona do łańcucha paszowego. Przykładem tego jest czerstwy, pakowany ⁽²⁾ chleb z supermarketów: Jeżeli supermarket wprowadza taki chleb do obrotu jako paszę niespełniającą (zob. pkt 6.2) wymagań (tj. wycofane środki spożywcze zgodnie z definicją zawartą w pkt 1.2) określoną jako „produkt przemysłu piekarniczego i zakładów wytwarzających makarony” (pozycja 13.1.1 w katalogu materiałów paszowych), supermarket ten kwalifikuje się jako podmiot działający na rynku pasz i musi zapewnić zgodność z wymogami prawodawstwa dotyczącego pasz, w tym z wymogiem rejestracji danego podmiotu jako podmiot działający na rynku pasz.

3.2.2. Środki mające na celu zwiększenie wykorzystania jako paszy żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi

Wymóg polegający na tym, że zarejestrowany podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze i zamierzający dostarczać żywność do łańcucha paszowego musi również zarejestrować się jako podmiot działający na rynku pasz, a tym samym wziąć odpowiedzialność za spełnienie wszystkich wymogów w zakresie bezpieczeństwa pasz, może uniemożliwić tę rejestrację np. małym detalicznym sprzedawcom żywności. W związku z celem polegającym na zwiększeniu wykorzystania do użytku paszowego żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, istnieje dwie możliwości zmniejszenia obciążenia dla takich podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze:

a) Wsparcie dla podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożywcze w przestrzeganiu prawa paszowego:

Jak określono w art. 22 rozporządzenia ustanawiającego wymagania dotyczące higieny pasz, można opracować wytyczne dla detalicznych sprzedawców żywności wysyłających żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, jako paszę; wytyczne te stanowiłyby dla nich wsparcie w radzeniu sobie z prawem paszowym (środki bezpieczeństwa, etykietowanie, limity substancji zanieczyszczających). Ponadto pomoc dla detalicznych sprzedawców żywności jako podmiotów działających na rynku pasz w opracowaniu uproszczonej, dostosowanej do potrzeb analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli mogą zapewnić stowarzyszenia zainteresowanych stron;

⁽¹⁾ Komisja rozpoczęła prace projektowe nad wytycznymi dotyczącymi między innymi kwestii zainicjowania łańcucha pasz. Dokument ten ma na celu stworzenie systemu na pograniczu żywności i paszy, co pozwoli uniknąć zbędnych obciążeń administracyjnych przy jednoczesnym zagwarantowaniu integralności łańcucha paszowego (Wytyczne dotyczące wykonania niektórych przepisów rozporządzenia (WE) nr 183/2005 ustanawiającego wymagania dotyczące higieny pasz).

⁽²⁾ W załączniku III do rozporządzenia (WE) nr 767/2009 wymieniono „Opakowania lub części opakowań po zużytych produktach pochodzących z przemysłu rolno-spożywczego” jako materiały, których wprowadzanie na rynek lub stosowanie w żywieniu zwierząt jest zabronione.

- b) Podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze wprowadza odpowiednie produkty do obrotu jako „żywność”:

Detaliczny sprzedawca żywności, zarejestrowany lub zatwierdzony zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 852/2004, wprowadza do obrotu żywność jako taką, zgodnie z przepisami prawa żywnościowego, dla podmiotu działającego na rynku pasz, który zbiera żywność w celu przekształcenia w paszę lub bezpośrednio przekształca ją w paszę⁽¹⁾. Łańcuch paszowy rozpoczyna się od podmiotu otrzymującego żywność. Podmiot działający na rynku pasz jest odpowiedzialny za zapewnienie zgodności z prawem paszowym. W powyższym przykładzie supermarket dostarczałby czerstwy chleb producentowi pasz. Podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze nie musiałby być zarejestrowany zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 183/2005, ponieważ dostarczany przez niego produkt nadal stanowi żywność (tj. zastosowanie mają zasady dotyczące żywności), a nie paszę. Co więcej, nie można jej bezpośrednio dostarczać rolnikom w celu karmienia zwierząt, ponieważ nie kwalifikuje się do bezpośredniego żywienia bez dalszego przetwarzania.

Streszczenie punktu

5. *Do czasu przyjęcia i wdrożenia zmienionej dyrektywy ramowej w sprawie odpadów żywność nie pochodząca od zwierząt, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, może zostać wprowadzona do łańcucha paszowego jako „odpady do odzysku” zgodnie z przepisami Unii i przepisami krajowymi regulującymi takie odpady.*
6. *Wytczne dla podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze i dostarczających jako paszę żywność nie pochodzącą od zwierząt, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, mogłyby zmniejszyć ich obciążenie związane z przestrzeganiem przepisów prawa paszowego.*
7. *Detaliczni sprzedawcy żywności dostarczający dany produkt jako żywność podmiotowi działającemu na rynku pasz, który przekształca go w paszę, nie muszą być zarejestrowani jako podmiot działający na rynku pasz.*

ROZDZIAŁ 4

ŻYWNOŚĆ ZAWIERAJĄCA PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO, KTÓRA NIE JEST JUŻ PRZEZNACZONA DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

4.1. Żywność składająca się z produktów pochodzenia zwierzęcego, zawierająca je lub zanieczyszczona nimi

Żywność składająca się z produktów pochodzenia zwierzęcego, zawierająca je lub zanieczyszczona nimi nie może być bezpośrednio wykorzystywana do produkcji pasz. W pierwszej kolejności musi ona zawsze podlegać przepisom rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego. W rozporządzeniu tym wyraźnie odróżnia się żywność pochodzenia zwierzęcego, która nie nadaje się już do spożycia przez ludzi z powodów handlowych lub w wyniku problemów powstałych podczas produkcji lub wad w pakowaniu lub innych wad (tj. wyrzucona żywność) od odpadów gastronomicznych. Ze względu na brak określonej minimalnej zawartości materiałów pochodzenia zwierzęcego wszelka żywność składająca się z produktów pochodzenia zwierzęcego, zawierająca jakąkolwiek ich ilość lub zanieczyszczona nimi podlega przepisom dotyczącym produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego.

Podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze, który decyduje się na dostarczanie takiej żywności pochodzenia zwierzęcego do użytku paszowego, jest wyłączony z zakresu dyrektywy ramowej w sprawie odpadów (art. 2 ust. 2 lit. b)) i podlega kontrolom określonym w przepisach dotyczących produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego.

Produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego zanieczyszczone odpadami⁽²⁾, które podlegają kontrolom zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie odpadów, są uznawane za materiał kategorii 2 lub 1 zgodnie z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i nie mogą zostać włączone do łańcucha paszowego na żadnym późniejszym etapie.

Zgodnie z art. 10 lit. e) rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego powstałe podczas wytwarzania produktów przeznaczonych do spożycia przez ludzi, w tym odtłuszczone kości, skwarki i osad z centrifug lub separatorów otrzymany w procesie przetwarzania mleka klasyfikuje się jako materiał kategorii 3 (do użytku paszowego), o którym mowa w tym rozporządzeniu.

⁽¹⁾ Żywność ta różni się od wycofanych środków spożywczych zdefiniowanych wcześniej w pkt 1.2, ponieważ podmiot odpowiedzialny za wprowadzenie jej do obrotu nie gwarantuje, że „nie stanowi ona zagrożenia dla zdrowia, gdy jest wykorzystywana jako pasza”.

⁽²⁾ W odniesieniu do obecności lub pozostałości materiałów opakowaniowych zastosowanie ma pkt 6.2.

Zgodnie z art. 10 lit. f) rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych środki spożywcze zawierające produkty pochodzenia zwierzęcego, które już nie nadają się do spożycia przez ludzi z powodów handlowych lub w wyniku problemów powstałych podczas produkcji lub wad w pakowaniu lub innych wad, które nie stanowią żadnego zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt klasyfikuje się jako materiał kategorii 3. Materiały kategorii 3, o których mowa w art. 10 lit. f) rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, są zwykle dostarczane do zakładu przetwarzania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w opakowaniach i opakowaniach zbiorczych, które stanowią łącznie materiał odpadowy, lub zmieszane z nimi. Opakowania zbiorcze i opakowania są oddzielane od produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego dopiero w zakładzie przetwarzania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego kategorii 3. Mieszanka odpadów i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nie musi być *a priori* klasyfikowana jako materiał kategorii 2 lub nawet kategorii 1.

Żywność pochodzenia zwierzęcego, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, przeznaczona do użytku paszowego podlega specjalnym wymogom w zakresie przetwarzania i ograniczeniom w użyciu określonym w pkt 4.3 niniejszego zawiadomienia.

4.2. **Rejestracja podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze dostarczających żywność pochodzenia zwierzęcego, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi**

Wszystkie podmioty, które biorą udział na jakimkolwiek etapie w produkcji, przewozie, obróbce, przetwarzaniu, składowaniu, wprowadzaniu do obrotu, dystrybucji, użyciu lub usuwaniu produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub produktów pochodnych należy rejestrować zgodnie z art. 23 rozporządzenia o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego, o ile nie zostały już zatwierdzone zgodnie z jego art. 24. Wykaz podmiotów, zakładów lub przedsiębiorstw zarejestrowanych lub zatwierdzonych zgodnie z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego opublikowano pod następującym adresem:

http://ec.europa.eu/food/safety/animal-by-products/approved-establishments_en.

Zgodnie z art. 23 ust. 4 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nie wymaga się rejestracji od przedsiębiorstw wytwarzających produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego, które zostały już zatwierdzone lub zarejestrowane zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 852/2004 i rozporządzeniem (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁾. Odstępstwo to nie zwalnia jednak podmiotów z obowiązku uzyskania zatwierdzenia na mocy rozporządzenia o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego, jeżeli prowadzą one działalność opisaną w art. 24 tego rozporządzenia.

Przetworzone produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego do użytku paszowego mogą być dostarczane wyłącznie podmiotom działającym na rynku pasz zarejestrowanym lub zatwierdzonym zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 183/2005.

4.3. **Wymagania dotyczące przetwarzania i ograniczenia stosowania żywności pochodzenia zwierzęcego, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi**

W rozporządzeniu w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego oraz rozporządzeniu w sprawie pasażowalnych encefalopatii gąbczastych ustanowiono ścisłe przepisy ograniczające ewentualne wykorzystanie jako paszy żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, składającej się z materiału pochodzenia zwierzęcego, zawierającej go lub zanieczyszczonej nim, w zależności od rodzaju zawartego w niej materiału pochodzenia zwierzęcego. Przykładowo środki spożywcze zawierające białka przeżuwaczy inne niż mleko/produkty mleczne lub tłuszczowe wytopione wyklucza się jako paszę dla zwierząt gospodarskich, z wyjątkiem zwierząt futerkowych. Innym przykładem jest fakt, że środki spożywcze zawierające ryby nie mogą być stosowane bezpośrednio jako pasza, ale mogą być dalej przetwarzane na mączkę rybną, a mączka rybna nie może być podawana innym przeżuwaczom niż przeżuwacze nieodsadzone. Dlatego przetwórcy żywności muszą dzielić przepływy żywności zawierającej materiały pochodzenia zwierzęcego na żywność nieprzeznaczoną już do spożycia przez ludzi, która kwalifikuje się/nie kwalifikuje się do łańcucha paszowego lub kwalifikuje się tylko dla niektórych gatunków oraz muszą wprowadzać odpowiednią obróbkę i etykietowanie w celu zapewnienia końcowego zastosowania, które jest bezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz jest zgodne z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego oraz rozporządzeniem w sprawie pasażowalnych encefalopatii gąbczastych.

Rozporządzenie w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego oraz rozporządzenie w sprawie pasażowalnych encefalopatii gąbczastych zawierają wymagania dotyczące przetwarzania i ograniczenia stosowania do użytku paszowego żywności pochodzenia zwierzęcego, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, w celu ochrony zdrowia zwierząt. Niektóre produkty pochodzenia zwierzęcego mogą być bezpieczne do spożycia przez ludzi, ale niebezpieczne dla zdrowia zwierząt, np. dlatego, że mogą zawierać patogeny wywołujące pryszczycę, klasyczny pomór świń lub afrykański pomór świń. Ponadto rozporządzenie w sprawie pasażowalnych encefalopatii gąbczastych obejmuje „zakaz paszowy”, który zakazuje stosowania przetworzonego białka zwierzęcego w żywieniu zwierząt gospodarskich, z kilkoma ograniczonymi odstępstwami, w celu zapobieżenia powrotowi BSE do obiegu za pośrednictwem łańcucha paszowego. W związku z tym niektóre produkty pochodzenia zwierzęcego kwalifikujące się do spożycia przez ludzi nie kwalifikują się bez dalszego przetworzenia do użytku paszowego lub muszą być częściowo wyłączone z łańcucha paszowego.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz.U. L 139 z 30.4.2004, s. 55).

Żywność, która nie jest przeznaczona do spożycia przez ludzi, zawierająca białko pochodzące od przeżuwaczy inne niż produkty mleczne, nie może być stosowana w żywieniu zwierząt gospodarskich, z wyjątkiem zwierząt futerkowych. Z tego powodu pasze dla zwierząt futerkowych i karmy dla zwierząt domowych są jedynymi dozwolonymi sposobami wykorzystania jako paszy usuniętej żywności zawierającej białko pochodzące od przeżuwaczy inne niż produkty mleczne. Żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, przetworzona w tłuszcz wytopiony przeżuwaczy zgodnie z przepisami dotyczącymi produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i w której nierozpuszczalne zanieczyszczenia stanowią nie więcej niż 0,15 % masy, może jednak być stosowana w żywieniu zwierząt gospodarskich.

Wymogi dotyczące przetwarzania i wprowadzania do obrotu wyrzuconej żywności pochodzenia zwierzęcego określono w załączniku X do rozporządzenia Rady (UE) nr 142/2011 ⁽¹⁾.

Materiały kategorii 3, o których mowa w art. 10 lit. a)–m) rozporządzenia o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego, mogą być wykorzystywane do produkcji pasz dla zwierząt gospodarskich po przetworzeniu na przetworzone białko zwierzęce lub tłuszcze wytopione zgodnie z załącznikiem X do rozporządzenia (UE) nr 142/2011.

Surowe mięso można wykorzystywać do produkcji karmy dla zwierząt domowych wprowadzanej do obrotu zgodnie z art. 35 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i wymogami określonymi w załączniku XIII do rozporządzenia (UE) nr 142/2011.

Wycofane środki spożywcze można wykorzystywać do produkcji paszy dla zwierząt futerkowych wprowadzanej do obrotu zgodnie z art. 36 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego.

Niektóre materiały kategorii 3 wymienione w sekcji 10 załącznika X do rozporządzenia (UE) nr 142/2011 można wprowadzać do obrotu w celu stosowania w żywieniu zwierząt gospodarskich bez dalszej obróbki, pod warunkiem że materiał:

- pochodzi z Unii Europejskiej,
- został poddany przetwarzaniu zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 lit. m) rozporządzenia (WE) nr 852/2004 lub zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 142/2011,
- nie wchodził w kontakt z jakimkolwiek innym materiałem kategorii 3, oraz
- podjęto wszelkie niezbędne środki ostrożności w celu zapobieżenia zanieczyszczeniu tego materiału.

Zgodnie z częścią II sekcja 4 rozdział II załącznika X do rozporządzenia (UE) nr 142/2011, właściwy organ może zezwolić na przetwarzanie, stosowanie i przechowywanie mleka, produktów na bazie mleka i produktów pochodnych mleka, innych niż osad z centrifug lub separatorów, będących materiałami kategorii 3, o których mowa w art. 10 lit. e) rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, oraz mleka, produktów na bazie mleka i produktów pochodnych mleka, o których mowa w art. 10 lit. f) i h) tego rozporządzenia. Przykładowo właściwy organ może zezwolić na bezpośrednią dystrybucję produktów na bazie mleka do niektórych hodowców zwierząt gospodarskich.

Ponadto zgodnie z art. 18 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego właściwy organ może zezwolić w odniesieniu do swojego terytorium na gromadzenie i stosowanie materiału kategorii 2 oraz materiału kategorii 3 do skarmiania zwierząt z ogrodów zoologicznych, zwierząt cyrkowych, gadów i ptaków drapieżnych innych niż zwierzęta z ogrodów zoologicznych i zwierzęta cyrkowe, zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt, psów z uznanej hodowli lub sfor psów gończych, psów i kotów w schroniskach dla zwierząt lub larw i robaków przeznaczonych na przynętę.

W poniższej tabeli ⁽²⁾ zestawiono dopuszczone zastosowania jako pasza i wymagane rodzaje obróbki żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi i zawiera materiały pochodzenia zwierzęcego, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego oraz rozporządzeniem w sprawie pasażowalnych encefalopatii gąbczastych (obowiązującymi na dzień 1.10.2017).

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 142/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, oraz w sprawie wykonania dyrektywy Rady 97/78/WE w odniesieniu do niektórych próbek i przedmiotów zwolnionych z kontroli weterynaryjnych na granicach w myśl tej dyrektywy (Dz.U. L 54 z 26.2.2011, s. 1).

⁽²⁾ Tabelę należy czytać od lewej do prawej w następujący sposób: produkty z pierwszej kolumny mogą być wykorzystywane bez dalszej obróbki do produkcji karmy dla zwierząt domowych i paszy dla zwierząt futerkowych (Tak/Nie w drugiej kolumnie) i muszą być dalej przetwarzane zgodnie z prawodawstwem dotyczącym produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, aby mogły zostać wykorzystane do produkcji pasz dla zwierząt hodowlanych innych niż zwierzęta futerkowe (Tak/Nie w trzeciej kolumnie) lub karmy dla zwierząt domowych (tam, gdzie w drugiej kolumnie występuje „Nie”), natomiast czwarta kolumna wskazuje, czy istnieją ograniczenia dotyczące stosowania ich w żywieniu zwierząt gospodarskich innych niż zwierzęta futerkowe. W odniesieniu do układu pól: im ciemniejsze tło, tym bardziej restrykcyjne jest wykorzystanie.

Żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi składająca się z, zawierająca lub zanieczyszczona przez ⁽¹⁾ :	Może być wykorzystana bez dalszej obróbki do produkcji karmy dla zwierząt domowych i paszy dla zwierząt futerkowych:	Musi być dalej przetworzona zgodnie z prawodawstwem dotyczącym produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, aby mogła zostać wykorzystana do produkcji pasz dla zwierząt gospodarskich innych niż zwierzęta futerkowe:	Dopuszczona jako pasza dla następujących zwierząt:
<ul style="list-style-type: none"> — mleko, produkty na bazie mleka, produkty pochodne mleka, — jaja, produkty jajeczne, — miód, — wytopione tłuszcze zwierzęce, — żelatyna/kolagen zwierząt innych niż przeżuwacze, pod warunkiem że materiał pochodzenia zwierzęcego <ul style="list-style-type: none"> — pochodzi z Unii Europejskiej, — został przetworzony zgodnie z przepisami dotyczącymi higieny żywności. 	TAK	NIE	wszystkie zwierzęta
<ul style="list-style-type: none"> — mleko, produkty na bazie mleka, produkty pochodne mleka, — jaja, produkty jajeczne, — miód, — wytopione tłuszcze zwierzęce, — żelatyna/kolagen zwierząt innych niż przeżuwacze, jeśli materiał pochodzenia zwierzęcego NIE został poddany przetwarzaniu (np. jaja spożywcze, surowe mleko, miód, tiramisu zawierające surowe jaja itp.) lub jeśli pochodzi z państw trzecich.	NIE	TAK	wszystkie zwierzęta
Ryby lub produkty rybołówstwa	NIE	TAK	zwierzęta inne niż przeżuwacze, w tym zwierzęta akwakultury, zwierzęta domowe i zwierzęta futerkowe
Mięso zwierząt innych niż przeżuwacze	TAK	TAK	zwierzęta akwakultury, zwierzęta domowe i zwierzęta futerkowe
Produkty mięsne lub produkty z krwi zwierząt innych niż przeżuwacze	TAK pod pewnymi warunkami	TAK	zwierzęta akwakultury, zwierzęta domowe i zwierzęta futerkowe

⁽¹⁾ Jeżeli wyrzucona żywność zawiera lub jest zanieczyszczona kilkoma kategoriami produktów zwierzęcych wskazanych w tabeli, stosuje się bardziej rygorystyczne przepisy.

Żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi składająca się z, zawierająca lub zanieczyszczona przez ⁽¹⁾ :	Może być wykorzystana bez dalszej obróbki do produkcji karmy dla zwierząt domowych i paszy dla zwierząt futerkowych:	Musi być dalej przetworzona zgodnie z prawodawstwem dotyczącym produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, aby mogła zostać wykorzystana do produkcji pasz dla zwierząt gospodarskich innych niż zwierzęta futerkowe:	Dopuszczona jako pasza dla następujących zwierząt:
Żelatyna, kolagen lub mięso przeżuwaczy	TAK	Nie dotyczy	zwierzęta domowe i zwierzęta futerkowe
Produkty mięsne pochodzące od przeżuwaczy	NIE	Nie dotyczy	zwierzęta domowe i zwierzęta futerkowe

4.4. Transport

Jak wynika z łącznej lektury rozporządzenia (WE) nr 178/2002 i rozporządzenia (WE) nr 852/2004 transport żywności musi być oddzielony od transportu produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i przeprowadzany w innych, przeznaczonych specjalnie do tego celu pojemnikach/ciężarówkach. Produkt uboczny pochodzenia zwierzęcego musi być transportowany w środkach transportu zatwierdzonych lub zarejestrowanych zgodnie z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i musi mu towarzyszyć dokument handlowy.

Streszczenie rozdziału

8. Żywność nieprzeznaczona już do spożycia przez ludzi i składająca się z produktów pochodzenia zwierzęcego, zawierająca je lub zanieczyszczona nimi nie może być bezpośrednio wykorzystana do produkcji pasz i zawsze w pierwszej kolejności podlega przepisom rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego.
9. Zasadniczo wszystkie podmioty, które na jakimkolwiek etapie biorą udział w produkcji, przewozie, obróbce, przetwarzaniu, składowaniu, wprowadzaniu do obrotu, dystrybucji, użyciu lub usuwaniu produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub produktów pochodnych, należy zarejestrować zgodnie z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego.
10. Żywność składająca się z produktów pochodzenia zwierzęcego, zawierająca je lub zanieczyszczona nimi, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, ale przeznaczona do użytku paszowego, podlega specjalnym wymogom w zakresie przetwarzania i ograniczeniom w użyciu.

ROZDZIAŁ 5

OBJAŚNIENIA DOTYCZĄCE ŻYWNOCI PO UPŁYWIE „TERMINU PRZYDATNOŚCI DO SPOŻYCIA” I „DATY MINIMALNEJ TRWAŁOŚCI” ORAZ MATERIAŁÓW, KTÓRE UPADŁY NA PODŁOGĘ W ZAKŁADACH SPOŻYWCZYCH

5.1. Żywność po upływie „terminu przydatności do spożycia” i „daty minimalnej trwałości”

Oznaczenie żywności datą ustanowiono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 ⁽²⁾. Zgodnie z art. 24 ust. 1 tego rozporządzenia żywność, która szybko się psuje, posiada termin

⁽¹⁾ Jeżeli wyrzucona żywność zawiera lub jest zanieczyszczona kilkoma kategoriami produktów zwierzęcych wskazanych w tabeli, stosuje się bardziej rygorystyczne przepisy.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18).

przydatności do spożycia. Obowiązkiem podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze jest określenie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, tj. długości okresu przydatności do spożycia, biorąc pod uwagę względy bezpieczeństwa, jakości i wprowadzania na rynek. Niektóre środki spożywcze są zwolnione z obowiązku oznakowania minimalnej trwałości, takie jak świeże owoce i produkty, które nie psują się szybko, takie jak sól, cukier, ocet. Jedyną kategorię żywności, dla której oznakowanie daty jest przewidziane w przepisach UE, stanowią jaja spożywcze ⁽¹⁾.

Problemem związanym z większym wykorzystaniem żywności po upływie daty minimalnej trwałości jako paszy jest fakt, że w niektórych państwach członkowskich właściwe organy automatycznie kategoryzują taką żywność jako:

- materiał kategorii 2 zgodnie z art. 9 rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, jeśli zawierają one produkty pochodzenia zwierzęcego, co wyklucza wykorzystanie ich jako paszy, lub
- odpady, jeśli nie zawierają produktów pochodzenia zwierzęcego, co wyklucza wykorzystanie ich jako paszy lub przynajmniej stwarza konieczność obróbki zgodnie z prawodawstwem dotyczącym odpadów, zanim będzie można je przekształcić w paszę.

Data minimalnej trwałości jest raczej standardem jakości niż bezpieczeństwa. W każdym przypadku właściwy podmiot działający na rynku pasz powinien sprawdzić w oparciu o zasady HACCP, czy istnieje ryzyko dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt. Jeśli nie, dana żywność może zostać wykorzystana jako pasza.

Pojęcie „termin przydatności do spożycia” zostało omówione w art. 24 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011:

- „W przypadku środków spożywczych, które z mikrobiologicznego punktu widzenia szybko się psują i z tego względu już po krótkim czasie mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, datę minimalnej trwałości zastępuje się terminem przydatności do spożycia. Po upływie terminu przydatności do spożycia środek spożywczy jest uznawany za niebezpieczny zgodnie z art. 14 ust. 2–5 rozporządzenia (WE) nr 178/2002”.
- Celem tego przepisu jest wyjaśnienie, że dana żywność po upływie terminu przydatności do spożycia nie może być wprowadzana na unijny rynek spożywczy, ponieważ jest niebezpieczna dla ludzi. Ze względu na to, że art. 24 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 odnosi się do art. 14 rozporządzenia (WE) nr 178/2002, w którym ustanowiono ogólne wymogi dotyczące bezpieczeństwa żywności, a nie do art. 15 tego rozporządzenia (wymogi w zakresie bezpieczeństwa pasz), żywność, która nie nadaje się już do spożycia przez ludzi, może być nadal przeznaczona do produkcji pasz dla zwierząt gospodarskich.
- W ramach warunku wstępnego żywność, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, zawierająca produkty zwierzęce, musi być zgodna z rozporządzeniem w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego. W art. 14 lit. d) tego rozporządzenia wyraźnie wyłączono ze stosowania do użytku paszowego materiał kategorii 3, który zmienił się w wyniku rozkładu lub zepsucia w taki sposób, że stanowi on niedopuszczalne zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt. Art. 15 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 zakazuje wprowadzania do obrotu i podawania zwierzętom hodowlanym paszy, która jest niebezpieczna. Art. 4 rozporządzenia (WE) nr 767/2009 rozszerza tę zasadę na wszystkie zwierzęta.
- Zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 podstawowym obowiązkiem podmiotów działających na rynku pasz jest zapewnienie na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji w przedsiębiorstwach będących pod ich kontrolą, zgodności paszy z wymogami prawa żywnościowego właściwymi dla ich działalności i kontrolowanie przestrzegania tych wymogów. W przypadku gdy podmioty nie są w stanie zagwarantować zgodności z art. 10 lit. f) rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego („[...] nie stanowią żadnego zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt”) lub zapewnić gromadzenia i przetwarzania materiału kategorii 3 na paszę bez zanieczyszczania go materiałem kategorii 2, o którym mowa w art. 9 lit. g) rozporządzenia w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, całą przesyłkę należy zaklasyfikować jako materiał kategorii 2 (nie można go wykorzystywać jako paszy).

⁽¹⁾ Data minimalnej trwałości dotyczy jaj wprowadzanych na rynek jako jaja „klasy A/świeże” (jaja spożywcze) i określono ją w art. 12 rozporządzenia Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz.U. L 163 z 24.6.2008, s. 6). Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (załącznik III sekcja X rozdział I pkt 3) stanowi ponadto, że jaja muszą zostać dostarczone konsumentowi maksymalnie w terminie 21 dnia od zniesienia.

5.2. Materiały, które upadły na podłogę w zakładach spożywczych

Niektórzy przetwórcy żywności zgłaszają, że żywność jest automatycznie uznawana za odpady (wyrzucana) po upadku na podłogę w zakładach spożywczych. Może to mieć sens w odniesieniu do spożycia przez ludzi, ale nie w odniesieniu do żywienia zwierząt. Kontakt z podłogą jako taki nie powinien wykluczać wykorzystania materiału, który spadł, jako paszy, jeśli producent stosuje następujące środki:

- zasady utrzymywania podłogi w czystości,
- środki zapobiegające zanieczyszczeniu mikrobiologicznemu, chemicznemu lub fizycznemu, oraz
- odpowiedni sprzęt do zbierania żywności z podłogi.

Środki te muszą być zidentyfikowane, ocenione i odpowiednie oraz powinny, w ramach obowiązkowej analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli podmiotu gospodarczego, odnosić się w szczególności do wykorzystania tych materiałów jako paszy na późniejszym etapie łańcucha. Żywność pochodzenia zwierzęcego, która została uznana za nienadającą się do spożycia przez ludzi z powodu obecności w tych produktach ciał obcych, należy jednak sklasyfikować jako materiały kategorii 2, których nie można stosować w żywieniu zwierząt gospodarskich innych niż zwierzęta futerkowe. Podmioty działające na rynku pasz, które wprowadzają pasze do obrotu, nadal zapewniają oczywiście, by pasza była zdrowa, w niezmienionym stanie, bez zafałszowań, przydatna do określonego celu i o właściwej jakości handlowej.

Streszczenie rozdziału

11. *Żywność po upływie daty minimalnej trwałości można wykorzystać jako paszę, pod warunkiem że spełnia ona wymogi bezpieczeństwa zgodnie z prawodawstwem dotyczącym pasz oraz, w przypadku żywności zawierającej produkty pochodzenia zwierzęcego, jest zgodna z przepisami ustanowionymi w rozporządzeniu w sprawie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego.*
12. *Żywność po upływie terminu przydatności do spożycia nie powinna być automatycznie wykluczana z wykorzystania jako pasza. Jeśli podmiot działający na rynku pasz może zagwarantować, że żywność po upływie terminu przydatności do spożycia nie stanowi zagrożenia dla zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego, powinna istnieć możliwość wprowadzenia jej do łańcucha paszowego.*
13. *Z zastrzeżeniem pewnych warunków, materiały spadające na podłogę w zakładach spożywczych nie powinny być automatycznie wyrzucane i mogą być wykorzystywane jako pasza, o ile nie powstaje zagrożenie dla zdrowia zwierząt i zdrowia publicznego.*

ROZDZIAŁ 6

WPROWADZANIE NA RYNEK PASZ

Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 767/2009 do żywności nieprzeznaczonej już do spożycia przez ludzi i przeznaczonej do wykorzystania jako pasza, oprócz wymagań dla surowca kategorii 3 ustalonych w przepisach dotyczących produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, zastosowanie mają następujące zasady.

6.1. Etykietowanie i pakowanie

Przepisy zawarte w rozdziale 4 rozporządzenia (WE) nr 767/2009 dotyczące prezentacji, etykietowania i pakowania mają zastosowanie do wprowadzania do obrotu wycofanych środków spożywczych ze względu na ich status materiałów paszowych. W przypadku przesyłek materiałów paszowych luzem dane szczegółowe podlegające etykietowaniu można podać w dokumentach towarzyszących. Informacje, które należy podać w tych dokumentach, obejmują szczegółowe dane dotyczące paszy podlegające etykietowaniu, a nie dane, które mogą nadal znajdować się na etykietach żywności.

Chociaż art. 8 ust. 8 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 przewiduje zwolnienie z ogólnych wymogów dotyczących etykietowania w odniesieniu do dostaw między podmiotami prowadzącymi przedsiębiorstwa spożywcze, w rozporządzeniu (WE) nr 767/2009 nie ustanowiono odstępstwa w odniesieniu do dostaw od podmiotu działającego na rynku pasz do innego podmiotu działającego na rynku pasz, który nie jest użytkownikiem końcowym (posiadaczem zwierząt).

6.2. Ograniczenia stosowania

Zabronione jest wykorzystanie bezpośrednio jako paszy wycofanych środków spożywczych z materiałem opakowaniowym (załącznik III do rozporządzenia (WE) nr 767/2009) i nadmiernym zanieczyszczeniem chemicznym (dyrektywa 2002/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾) lub zanieczyszczeniem mikrobiologicznym ⁽²⁾. Takie materiały paszowe uznaje się za paszę niespełniającą wymagań. Zgodnie z art. 20 rozporządzenia (WE) nr 767/2009 etykiety takich produktów muszą wyraźnie wskazywać, że nie mogą one być wykorzystywane jako pasza bez przetwarzania lub dekontaminacji. Zgodnie z załącznikiem VIII do tego rozporządzenia w ramach etykietowania należy również wskazać odpowiednie przetwarzanie, takie jak usunięcie materiału opakowaniowego lub dekontaminacja – niezbędne, aby produkt kwalifikował się jako pasza.

Streszczenie rozdziału

14. *Ogólne wymagania dotyczące etykietowania paszy mają zastosowanie do wycofanych środków spożywczych. Informacje, które wciąż mogą być obecne na etykietach żywności, nie zapewniają zgodności z tymi wymogami i są nieistotne do tego celu.*
15. *W ramach etykietowania żywności nieprzeznaczonej już do spożycia przez ludzi, która nie jest zgodna z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa pasz (tj. paszy niespełniającej wymagań), należy wyraźnie wskazać, że może być ona wykorzystywana jako pasza wyłącznie po odpowiednim przetworzeniu.*

—

⁽¹⁾ Dyrektywa 2002/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 maja 2002 r. w sprawie niepożądanych substancji w paszach zwierzęcych (Dz.U. L 140 z 30.5.2002, s. 10).

⁽²⁾ Produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego sklasyfikowane jako materiały kategorii 1 lub kategorii 2 nie mogą zmienić swojej kategorii po procesie dekontaminacji lub detoksykacji.

ZAŁĄCZNIK

Nota wyjaśniająca w sprawie stosowania kryteriów produktów ubocznych zawartych w art. 5 dyrektywy ramowej w sprawie odpadów do produktów przemysłu spożywczego niezawierających produktów pochodzenia zwierzęcego, nie składających się z nich i niezanieczyszczonych nimi, przeznaczonych na paszę (na podstawie komunikatu Komisji COM(2007) 59 final):

1. *Dalsze wykorzystywanie danej substancji lub tego przedmiotu jest pewne.*

Zamiar wyprodukowania pasz z tych substancji, pod warunkiem że spełniają one pewne cechy, które umożliwiają ich wykorzystanie do użytku paszowego, sprawia, iż są one materiałem paszowym, a zatem włącza je do systemu identyfikowalności łańcucha żywnościowego.

2. *Dana substancja lub przedmiot mogą być wykorzystywane bezpośrednio bez jakiegokolwiek dalszego przetwarzania innego niż normalna praktyka przemysłowa.*

Normalna praktyka przemysłowa obejmuje wszystkie etapy, które producent powinien podjąć w przypadku produktu, takie jak:

- filtrowanie, mycie lub suszenie materiałów,
- dodawanie materiałów niezbędnych do dalszego wykorzystania, lub
- przeprowadzanie kontroli jakości.

Zabiegi uznawane zwykle za proces odzyskiwania zasadniczo nie mogą być jednak uważane za normalną praktykę przemysłową w tym sensie. Niektóre z takich zadań przetwarzania mogą być realizowane w obiekcie produkcyjnym wytwórcy, niektóre u kolejnego użytkownika, a jeszcze inne przez pośrednika, o ile spełniają one kryteria stanowienia „integralnej części procesu produkcyjnego”. Przetwórcy żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, muszą stosować procesy wymienione w katalogu materiałów paszowych, stanowiące powszechnie uznane i akceptowane praktyki przemysłowe.

3. *Dana substancja lub przedmiot są produkowane jako integralna część procesu produkcyjnego*

Zważywszy na rosnącą specjalizację procesów przemysłowych czynności realizowane poza obiektem produkcyjnym wytwórcy (takie jak suszenie, rafinacja, mycie) nie zapobiegają uznaniu materiału za produkt uboczny. Wykorzystanie żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, do produkcji mieszanki paszowej nie wymaga dodatkowego procesu odzyskiwania. Przetwórcy żywności, która nie jest już przeznaczona do spożycia przez ludzi, (podmioty działające na rynku pasz) zbierają materiały, które są traktowane jako surowiec do celów paszowych i zapewniają specjalny proces produkcji.

4. *Dalsze wykorzystywanie jest zgodne z prawem, tzn. dana substancja lub przedmiot spełniają wszelkie istotne wymagania dla określonego zastosowania w zakresie produktu, ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego, i nie doprowadzi do ogólnych niekorzystnych oddziaływań na środowisko lub zdrowie ludzkie*

Dalsze wykorzystywanie żywności nieprzeznaczonej już do spożycia przez ludzi w paszach dla zwierząt podlega przepisom Unii dotyczącym pasz, w szczególności rozporządzeniu w sprawie higieny pasz, które obejmuje obowiązek wdrożenia pełnego planu HACCP przez podmioty działające na rynku pasz, a także rozporządzeniu w sprawie wprowadzania na rynek pasz i ogólnemu prawu żywnościowemu.
